E 30/2023 vp
Toiminnajohtaja Tapani Veistola
Suomen luonnonsuojeluliitto
SuV 21.9.2023

Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2024 ja asetuksen (EU) 2023/194 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta

Yleistä

Tämän vuoden kalastuskiintiöistä käytävän keskustelun uutuus on se, että Euroopan komissio on esittänyt suuria rajoituksia jopa sinänsä suuren Pohjanlahden silakkakannan kalastukseen.

Tämä tilanne on seurausta Itämeren ja sen ravintoverkkojen ongelmista. Perimmäiset syyt löytyvät ilmastonmuutoksesta, meren liian suuresta ravinnemäärästä yms.

Ikävä kyllä, kalojen kalastuskuolleisuuden vähentäminen on ainoa nopeasti vaikuttava keino yrittää parantaa heikentyneiden kalakantojen tilaa. Kaikki muut Itämeren tilan hyväksi tehtävät toimet vaikuttavat paljon hitaammin ja välillisemmin.

Lohikannoista yleensä

Itämeren lohikantojen tilanne on huonontunut. Kyse ei ole nyt vain Ruotsin Ljungan-joesta. Lohen nousu myös Tornionjokeen oli tänä kesänä heikompaa kuin moneen vuoteen. Sen syitä selvitellään, mutta myös lohen ravintona käyttämillä kaloilla – kuten silakalla – voi olla yhteyttä asiaan.

Yleisesti ottaen lohikantojen heikko tila edellyttäisi merellä tapahtuvan sekakantakalastuksen lopettamista tai vähintään minimoimista.

Huomattakoon, että tämänkin vuoden kiintiösaaliin seurannan perusteella perusmuistiossa Suomen kannaksi esitetyt kiintiöt olisivat sekä Pohjanlahdella ja Itämeren pääaltaalla että Suomenlahdella niin suuria, että ne eivät käytännössä rajoittaisi pyyntiä. Ei ole todennäköistä, että lohia saataisiin ensi vuonnakaan niin paljoa, että kiintiöiden täyttyminen olisi kovin lähellä.

Pohjanlahden ja pääaltaan lohi

ICESin neuvo ja Komission esitys rajoittaisivat kalastuksen Pohjanlahden perukkaan. Valtioneuvosto taas on esittänyt määrällisesti pienennettyä, mutta alueellisesti Komissiota laajempaa kiintiötä. Kiintiö olisi kuitenkin niin suuri, että se ei rajoittaisi pyyntiä käytännössä. Mitä pienempi ja alueellisesti suppeampi kiintiö, sen parempi lohelle.

Lisäksi kalastuksen aloitusta pitää varmuudeksi myöhentää. Suomessa tulee myös luoda riittävä valmius pysäyttää pyynti nopeasti, jos lohen nousu alkaa mennä ensi vuonnakin huonosti.

Suomenlahden lohi

Suomenlahden kautta menee lohia Pohjanlahdellekin. Pyynti pitää kohdistaa eväleikattuihin eli istutettuihin kaloihin. Lisäksi lohenkalastuksen aloitusta tulisi myöhentää, jotta Pohjanlahden lohia ehtisi enemmän Suomenlahdelta pois ennen kalastuksen alkua.

Myös Suomenlahdelle esitetty lohikiintiö on niin suuri, että se on teoriaa eikä käytäntöä.

Pohjanlahden silakka

Kaikissa Itämeren silakkakannoissa – Riianlahtea lukuun ottamatta – on nyt häiriöitä. Jos ne jatkuvat, ne voivat johtaa ensi vuonna vielä suurempiin ongelmiin. Lisäksi silakkakanta on niin suuri, että sen muutokset voivat heiluttaa koko Itämeren ravintoverkkoa ja vaikuttaa muihin lajeihin, jotka syövät silakkaa – kuten esimerkiksi loheen.

ICESin tieteellinen neuvo on tärkeä. ICESin ei kuitenkaan tarvitse neuvoissaan ottaa huomioon hoitosuunnitelmien oikeudellisia reunaehtoja. Niistä Komissio on nyt antanut uuden juridisen tulkinnan, mikä lisäisi myös varovaisuusperiaatteen noudattamista.

Luken uusimpien tutkimusten mukaan Pohjanlahden silakan kannan kehitys ja kunto on kääntynyt myönteiseksi. Se ja saman kehityksen jatkuminen olisi kaikkien kannalta erittäin hyvä asia. Kuitenkin myös tässä tilanteessa kalastuksen rajoitukset antaisivat hyvälle kehitykselle lisää vauhtia.

Komissio on nyt esittänyt silakan sivusaaliskiintiötä luottamuksellisessa *non-paperissa*an, jonka olen nähnyt EU:ta kala-asioissa neuvovan *Baltic Sea Advisory Councilin* hallituksen jäsenenä. Nämä sivusaaliskiintiöt ovat kuitenkin hyvin pieniä. Valitettavaa on, että ICES ei ilmeisesti ehdi antaa enää uutta arviota komission esityksestä.

Evästyksiä jatkotyöhön

Kaikkien edun mukaista olisi kiirehtiä Itämeren lohen hoitosuunnitelmaa. Suomi on ollut tässä aktiivinen, mutta työhön pitäisi saada myös muut Itämeren maat mukaan.

Jatkossa kannattaisi tehdä ICESin neuvo ja EU:n kalastuskiintiö erikseen Itämeren pääaltaan pohjois- ja eteläosien silakan ja kilohailin kannoille. Niiden tila on alueellisesti hyvin erilainen: pohjoisessa parempi ja etelässä huonompi. Tätä pohjois-etelä -jakoa eivät ICESin ja Komission nyt kalakantojen hoidon suunnittelussa käyttämät neliömuotoiset ruudut pysty erottelemaan.

Tilanne korostaa Itämeren suojelun tehostamistoimien lisäämisen tärkeyttä. Suomessakin tulisi pohtia esimerkiksi vesiensuojelun tehostamisohjelman voimavarojen palauttamista viime hallituskauden tasolle. Lisäksi muun muassa ympäristöluvilla tulee varmistaa, ettei Itämeren ravinnekuormaa lisättäisi enää grammallakaan (esimerkiksi vesiviljelyn suljettu kierto).

Lisätietoja: toiminnanjohtaja Tapani Veistola, p. 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi